

udstyffe eller omdøle Bøndergaardens Tillæg, men alene for Anvendelsen af den Jord, der paa saadan Maade frastilles Gaarden, idet den dog med en Begrændsning til $\frac{1}{6}$ af Hartkornet, opretholder den samme paahvilende Fæstetvang. Det er imidlertid forekommet Udvalgets Flertal, der har den Glæde i dette Punkt, at samstemme med Mindretallet, at der turde være god Anledning til at fastsætte nærmere Grændser for Omdelingsretten. For Udstykning af Selveiergaarde indeholder vor Lovgivning nemlig, som tidt berørt, allerede bestemte Regler, og om vi end ikke tro, at der er aldeles tilstrækkelig Grund til at ophæve den Indenrigsministeriet i disse Forhold tilkommende Myndighed til ad Bevillingsveien at fravige disse, der overhovedet alene komme til Anvendelse ved Salg af Parceller, saa tør det dog vel anses for rigtigt, at der ikke med Fortidens vistnok allfor store Væghed fremdeles gjøres betydelige Afvigelser fra Lovens Regler. For Omdelingsrettens Bedkommende have derimod ingen lovbestemt Grændse, eller rettere man har ladet Lovens Tanke og Regel gaa i Glemme, og der turde nu vistnok være fuld Anledning til ogsaa i denne Retning, at lade Fortiden komme til sin Ret. Det er uimodsigeligt, „at Staten i alle Henseender lider ligesaa meget ved skadelig og ulog Jorddeling paa Fæstegodsset som paa Selveiergods“, og „det synes derfor indlysende, at de Regler og Sagttagelser, som i Hensyn paa Statsinteressen findes nyttige og nødvendige i Henseende til Jords og Hartkorns Deling ere det ikke mindre, hvad Fæstegodsset end hvad Selveiergodsset angaar“*.) Disse Tanker have jo ogsaa fundet et veltalende Udtryk i Landstinget, og ogsaa her er der i Virkeligheden ikke saa megen Tale om at indføre noget Nyt som at bevare Institutets oprindelige Tanke. Vel læres det nemlig nu i Almindelighed, at der ikke gives anden Grændse for Godseiernes Omdelingsret end den, at ingen Gaard maa nedlægges, og atter her er det den ene Lønde Hartkorn, der skal gjøre Skilsmisse mellem Liv og Død, men ogsaa her turde man møde uoverkommelig Vanske-

lighed, naar man skulde begrunde denne Paastand. Lovens 5-10-15 tillod nemlig rigtignok Husbonden at dele sine egne Bønders Jord ved Neb, endogsaa at gjøre flere Gaardes Eienteen i Fjerding, Boel eller Ottinger, end som det af Alders Tid været haver, og syntes ikke at sætte anden Grændse, end „hvad han kristeligt og billigt finder“, men ved Siden heraf stod dog allerede Lovens Bud i 5-10-48, at ingen Landsbys eller Bøndergaarde maatte ødelægges, jfr. Loven af 6te Juni 1769, der fastsatte Straffen for saadan Ødelæggelse, og saasnart der atter i Lovgivningen bliver Tale om Omdelingsretten, udtales det klart nok, at der herved ikke maatte tænkes paa en vilkaarlig Skalten med Bøndergaardens Jordtillæg, og at Grændsen for dens Benyttelse ikke var Gaardens Nedlæggelse, men det Offentliges (Rentekammerets) Tilsyn med, at „Enhver — af Beboerne i Byen — beholder saa megen Jord tilbage, som ved forsvarlig Drift og Dykning tilstrækkelig kan ernære en Gaardmands Familie.“ Forordningen af 23de April 1781 § 2, der indeholder en autentisk Fortolkning af Lovens 5-10-15, jfr. Mandix Landvæsens Ret. 2. Pag. 33 og Forordningen af 8de Juni 1787 § 1 b, der fordrer „Antmandens og Landvæsens Kommissærernes Bedømmelse af, om Gaarden kunde blive fuldkommen tilstrækkelig til en Gaardmands Families Underholdning, uagtet det Stykke Jord, som Husbonden vilde anvende til Skovdyrkning, blev den frastilt.“ Og da der første Gang i vor Lovgivning blev Spørgsmaal om at sætte Grændser for den hidtil ubundne Udstykningsfrihed, og det ved Plakat af 2den August 1786 (Originaludgaven af vore Love) blev paabudt, at den Selveierbonde, der vilde sælge et Stykke af sin Gaard, skulde gjøre Anmeldelse til Rentekammeret og erhverve Sammes foreløbige Tilladelse til Salget, „paa det samme kan paase, at ingen Gaard ved sliq Afhændelse tværtimod Forordningen af 6te Juni 1769 svækkes saaledes, at den ei kan ernære en Gaardmands Familie“ (§ 1), lod det selvsamme Bud til „Andre, som ei til Selveierbondestanden ere at henregne“, jfr. Plakat af 26de November 1800, der iftedetfor hint

*) Konferentsraad Rothe: om Jordudstykningsloven i Danmark 1845 Pag. 30 og 31.